

Til: Follorådet v/daglig leder Kari Marie Swensen
Fra: Vibeke Resch-Knudsen, VRK Rådgiving
Dato: 24.09.2020
Tema: Begrunnelse for å etablere en felles interkommunal klagenemnd for IKS'ene i Follo

I pkt. 5 i referatet fra Rådmannskollegiets møte 24. januar 2020 står følgende om en felles interkommunal klagenemnd for de interkommunale selskapene i Follo:

«Spørsmål om felles klagenemnd for alle IKS'er som er egne rettssubjekter Det må etableres en egen klagenemnd for de interkommunale selskapene i kommunen som ikke er kommunens «ordinære» klagenemnd. Det er selskapets øverste organ som skal opprette slik(e) klagenemnd(er)- dvs. representantskapet. De(nne) vil være klageinstans- dvs. avgjøre klager med endelig virkning. Underinstansbehandlingen må finne sted i det enkelte IKS. Det må også etableres en sekretariatsordning for innkalling, protokoll og annet fasilitering. Ansvar for at dette kommer i orden påhviler det enkelte IKS og representantskapet. Det kan være fornuftig med en felles klagenemnd for alle IKSene. Dette bør være et relevant tema som kan avklares i Follorådet først. Daglig leder skriver notat om det til neste møte i arbeidsutvalget.»

I referat fra møte i Follorådet 03.04.2020 Sak 14/20: Felles klagenemnd for interkommunale selskaper som er egne rettssubjekter, står følgende:

«Det er reist spørsmål om det kan være praktisk med en felles klagenemnd for alle IKSene.

En egen klagenemnd for de interkommunale selskapene i kommunen er ikke kommunens «ordinære» klagenemnd. Det er selskapets øverste organ som skal opprette slik(e) klagenemnd(er)- dvs. representantskapet. De(nne) vil være klageinstans- dvs. avgjøre klager med endelig virkning. Underinstansbehandlingen må finne sted i det enkelte IKS. Det må også etableres en sekretariatsordning for innkalling, protokoll og annet fasilitering. Ansvar for at dette kommer i orden påhviler det enkelte IKS og representantskapet. Advokat Vibeke Resch-Knudsen har utarbeidet et notat i saken, jf. vedlegg.

Forslag til vedtak: *Follorådet foreslår at det enkelte representantskap vedtar et likt sammensatt klageorgan for de interkommunale selskapene i Follo.»*

Hjemmelen for opprettelsen av felles interkommunal klagenemnden er forvaltningsloven § 28 2. ledd 2. punktum:

«For enkeltvedtak som er truffet av egne rettssubjekter som har fått overført myndighet fra kommunen eller fylkeskommunen, er klageinstansen én eller flere særskilte klagenemnder som er oppnevnt av det øverste organet i rettssubjektet.»

Dette punktet kom inn i forvaltningsloven i forbindelse med arbeidet med ny kommunelov og trådte i kraft sammen med den nye kommuneloven ved konstitueringen i den enkelte kommune etter valget i 2019.¹ Utover det som står i forvaltningsloven § 28 andre ledd andre punkt er det ikke gitt føringer for organisering og sammensetning av slike klagenemnder. Tolking må derfor ta utgangspunkt i «*Veiledning om intern klage i kommuner og fylkeskommuner*» fra Kommunal- og regionaldepartementet utarbeidet i 1994 samt uttalelser fra Sivilombudsmannen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet rundt klagenemnder for interkommunale selskaper.²

Jeg kan ikke se at det er skranker i regelverket eller noen av de ovennevnte dokumentene for at flere selskaper går sammen om en felles interkommunal klagenemnd, så lenge det er representantskapet i det enkelte selskap som oppnevner klagenemnden.³

I forbindelse med oppdrag om å se på mandat, sammensetning og utarbeidelse av utkast til retningslinjer for en felles interkommunal klagenemnd for IKS'ene i Follo, dukket det opp en del problemstillinger som jeg er usikker på om ble vurdert i forkant av beslutningen om å opprette en felles interkommunal klagenemnd i Follo.

Dette notatet er ment som et grunnlag for diskusjon i Rådmannskollegiet om hensiktsmessigheten av at det er én felles nemnd for selskapene i Follo, og ikke én interkommunal klagenemnd for hvert av selskapene.

Mandat

I henhold til KRD sin «*Veiledning om intern klage i kommuner og fylkeskommuner*» skal klagenemnden være uavhengig av den etat som forbereder og treffer vedtaket som førsteinstans, samt at nemnda ikke skal ha andre oppgaver. Det vil si den skal være uavhengig av selskapet; styret kan ikke være klagenemnd gå grunn av nærhet til daglig leder og resten av administrasjonen. Representantskapet i selskapet kan heller ikke være klagenemnd, fordi de har andre oppgaver. Klagenemndens oppgaver skal kun være å behandle klager.

Kompetanse

I flere av de interkommunale klagenemndene som allerede er etablerte, er nemnda satt sammen av personer med kjennskap til fagfeltet til det aktuelle selskapet og slik at flere kommuner er representert, dvs. faglig tyngde og politisk representasjon. En felles interkommunal klagenemnd får kanskje ikke så mange saker til behandling, men klagebehandlingen vil være innen svært ulike rettsområder, hvor det ofte er behov for spisskompetanse.

- Har dere oversikt over antall saker og tema for klager i de enkelte selskapene?

Det er også viktig for valgkomiteen å ha informasjon om hva som forventes av nemndsmedlemmene og ev. hvilken kompetanse de skal inneha, før disse kan igangsette arbeidet sitt.

Behandling av klagesaker

- Skal nemnden knytte til seg kompetanse fra de ulike kommunene innen flere rettsområder eller skal nemnden engasjere ekstern bistand?

¹ Se kommuneloven av 22. juni 2018 nr. 83.

² Se Rundskriv H-12/94.

³ Se notat fra undertegnede til Follorådet ved daglig leder Kari Marie Swensen datert 12.03.2020.

Om kompetanse i kommunene brukes, kan det oppleves av selskapene som om kommunene «overprøver» selskapene og dette kan lage dårlig klima mellom administrasjonen i selskapene og eierkommunene.

- Kan dette bli et problem?

Sekretariat

- Hvem skal være nemndas sekretariat og hva vil rollen til sekretariatet være?
- Skal sekretariatet bestille klagebehandling eller foreta behandlingen selv?
- Er det naturlig at Follorådets sekretariat påtar seg denne oppgaven?

Finansiering

Dette er et klageorgan for selskaper som er selvstendig rettssubjekt. Organet skal behandle klager på vedtak fattet i selskapenes administrasjon.

- Hva vil det koste å etablere en felles nemnd contra en nemnd pr. selskap?
- Hvem skal finansiere nemnda, sekretariatet og den enkelte klagebehandlingen; kommunene/selskapene?
- Hvordan er kostnadene til nemndsmedlemmene, sekretariatet og den enkelte klagebehandlingen tenkt fordelt på selskapene/kommunene om man etablerer en felles nemnd for flere selskaper?
- Er det merkostnader ved å lage en felles nemnd som ikke er nødvendig om hvert representantskap oppretter egen interkommunal klagenemnd?

Gjennomføring

Ansvar for at det etableres en interkommunal klagenemnd hviler på det enkelte selskap.

- Hvem skal initiere, igangsette og følge opp den felles klagenemnden?
- Hva er motivasjonen for det enkelte selskapet til å gjøre det ovennevnte?

Om konklusjonen blir at det er mer fornuftig å etablere en interkommunal klagenemnd pr. selskap. og ikke en felles for flere selskaper, må det da fattes nye vedtak i representantskapene og må selskapsavtaler endres? Vedtakene og selskapsavtalene må da gjennomgås.

I pkt. 8.6 i selskapsavtalen til Follo Brannvesen står det at representantskapet skal velge klagenemnd og videre i kapittel 15 om klagenemnden:

«15.1 Selskapet skal ha en særskilt interkommunal klagenemnd som behandler klager på enkeltvedtak fattet av Follo Brannvesen IKS etter overført myndighet fra kommunen jf. forvaltningsloven § 28 annet ledd annet punktum. Se brann- og eksplosjonsvernloven § 41 og forurensningsloven § 85..

15.2 Representantskapet vedtar retningslinjer for klagenemnda og oppnevner medlemmer.»

Hvorvidt denne nemnden er felles for flere IKS eller kun for Follo Brannvesen IKS fremkommer ikke av ordlyden her, så teksten må derfor ikke endres. Representantskapet må derimot fatte nytt vedtak ut fra ordlyden i representantskapsvedtaket fra 16.7.2020:⁴

«Representantskapet ber Follorådet v/rådmannskollegiet utarbeide forslag til felles saksfremlegg til behandling i alle kommunene om felles klagenemnd.»

I utkast til ny selskapsavtale for Follo Ren IKS (usikker på om den er vedtatt) står følgende om klagenemnd:

«§ 10 KLAGENEMND

Selskapet skal ha en særskilt interkommunal klagenemnd som behandler klager på enkeltvedtak fattet av Follo Ren etter forurensningsloven. Se forurensningsloven § 85 jf. forvaltningsloven § 28 annet ledd.

Representantskapet vedtar retningslinjer for klagenemnda og oppnevner medlemmer.»

Hvorvidt det er en felles klagenemnd for IKS'ene i Follo eller om Follo Ren skal ha en egen interkommunal klagenemnd fremgår heller ikke av denne selskapsavtalen og det er da ikke nødvendig å endre denne teksten.

⁴ Se sak RS 10/20.